Dinsdag 14 December 1943

DAGBLAD AMIGOE DI CURAÇAO

60ste Jaargang, No. 4080

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve s Zon. egs)
Abonnementsprijs voor het Staatsdeel
f 1.50 per maand [Aruba f 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers f 0.10.

Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Redactie Tel. 1858.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij, tel. 1550.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres: Postbus 80, Willemstad.

Kantoor voor Redactie en Administratie Gebiedsdeel Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38
Kantoor voor Administratie Gebiedsdeel Bonaire:
M. L. BOOI, Bredestraat, Kralendijk.

„De oorlog wordt verkort".

Verklaart Anthony Eden in het Lagerhuis na terugkeer van Conferenties in het Midden-Oosten.

Duitsers ontruimen Tsjerkassy.

Schiphol gisteren door Geallieerde vliegtuigen aangevallen.

KONING GEORGE ZAL SPREKEN.

In Londen werd bekend gemaakt, dat Koning George als gewoonlijk ter gelegenheid van het Kerstfeest een radiorede zal houden (Londen, (AP) 13.12).

HITLERS ANTI-INVASIE MAATREGELEN.

Wade Werner seint uit Londen:
Adolf Hitler krijgt waarschijnlijk kippenvel als hij denkt aan de grote aanval, welke binnen niet al te lange tijd op zijn Europese vesting zal worden ondernomen.

Het resultaat hiervan is, dat hij allerlei diplomatieke, militaire en propagandistische maatregelen treft met de bedoeling om de zenuwen van zijn angstige vazallen te kalmeren, de wilskracht van het door bommen doezerig gemaakte Duitse volk te versterken en tegelijk de bolwerken van zijn Europese defensiering te versterken tegen aanvallen van buiten en verraad van binnen.

Naar vernomen wordt had de benoeming van Maarschalk Erwin Rommel tot Opperbevelhebber van de strijdkrachten die de invasie zullen moeten tegengaan ongetwijfeld ten doel zijn defensieve voorbereidingen op te voeren en tegelijk Maarschalk Karl von Rundstedt op zij te schuiven, die volgens berichten van kort geleden leider zou zijn van de kliek generaals, die bereid is zich van Hitler te ontdoen en een onderhandelde vrede tot stand te brengen.

Von Rundstedt was een van de generaals, die tegen het eind van 1941 van hun post werden verwijderd na een botsing met Hitler over de strategie aan het Oostfront. Later kreeg hij het oppertoezicht over de voorbereidingen om een mogelijke Geallieerde invasie tegen te gaan.

Dezelfde bron meldde, dat 3 van de 8 Duitse divisies, die in het Zuiden van Joegoslavië en Hellas gestationeerd zijn, in de afgelopen week werden gevoerd naar de Helleens-Bulgaarse grens bij wijze van versterking. Intussen deed Berlijn de waarschuwing aan Bulgarije toekomen om niet het voorbeeld van Italië te volgen.

De Regeringsleiders in Bulgarije doen blijkbaar elke poging om een grote uitbarsting te voorkomen onder het volk, dat steeds nijdiger wordt over de voortgezette samenwerking met Duitsland. Naar men zegt zouden zij tijdens het weekeinde tochten hebben gemaakt door de provincies om de meningen te peilen en het volk gerust te stellen. Volgens de radio van Zagreb zou Premier Dobri Bojilov trachten de veteranen van de vorige oorlog te vormen tot een „patriottisch front" om de Regering te steunen.

De nazies hebben intussen de handel vol in Hongarije waar het bezorgde regime van Nicholas Kallay gaarne de wereld ervan wil overtuigen, dat het koningloze koninkrijk reeds practisch uit de oorlog is en men den Duitsers gevraagd heeft om de overgebleven Hongaarse troepen van het front naar huis te doen terugkeren.

Het Duitse Hoofdcommando zou op het laatste verzoek geantwoord hebben met de uitleg, dat de „militaire toestand" niet gunstig is voor zulk een handeling.

Maarschalk Wilhelm Keitel zou in Boedapest vertoeven, naar men zegt voor een tegenbezoek op het bezoek van het Hoofd van de Hongaarse Legerstaf, doch in feite trachten de Regeringsleiders ervan te overtuigen dat Duitsland niet zal instorten. De Duitse radio-propagandisten gaven indirect de bezorgdheid van de nazies toe over de mogelijkheid dat Finland een afzonderlijke vrede zal sluiten, door te zeggen, dat de verklaring van Von Ribbentrop in zijn rede van Zaterdag volgens welke de Russische reserves bijna uitgeput zijn, een „kalmerende invloed op Finland" heeft gehad.

Er zijn evenwel andere berichten, die zeggen, dat de nazies de Finse fascisten willen aansporen tot een staatsgreep om de Regering van Risto Ryti af te zetten teneinde een Finse poging om met Rusland vrede te sluiten te voorkomen.

De staathuishoudkundige moeilijkheden, welke ten grondslag liggen aan de politieke crisis in Bulgarije, werden openlijk afgeschilderd in een rapport aan het Parlement door den Minister van Handel en Nijverheid juist vóór de aanvang van de conferentie te Caïro. Hij zeide, dat geen oplossing is gevonden om de burgerij te voorzien van het nodige, vooral schoenen. Hieraan voegde hij toe, dat „er niet voldoende leer is zelfs niet voor de vereisten van het leger". Evenzo is er een tekort aan klederen en kolen.

De Minister verklaarde ook, dat „het tekort aan smeerolieën en de slechte kwaliteit ervan zeer schadelijk zijn voor onze fabrieken en landbouwwerktuigen". Uit dit laatste zou kunnen worden opgemaakt, dat er een algemeen tekort aan smeerolieën is in de Duitse gebieden of de gebieden, welke door hen bezet zijn (Londen, (AP) 13.12).

ANTHONY EDEN BRENGT VERSLAG UIT.

Roger Greene seint uit Londen:
Anthony Eden werd luide toegejuicht toen hij hedenmorgen het Lagerhuis binnentrad om verslag uit te brengen over de historische conferenties te Caïro en Teheran.

Bij de opening van een tweedaags debat over de oorlogstoestand verklaarde de Secretaris van Buitenlandse Zaken, dat Churchill hem verzocht had zijn leedwezen aan het Huis te betuigen voor zijn afwezigheid. Men weet niet waar Churchill op het ogenblik verblijf houdt.

Eden zeide, dat de Premier „nog meer werk te doen heeft in de sfeer, waarin hij zich thans bevindt".

Eden zeide, dat als resultaat van de conferenties tussen Roosevelt, Churchill en Stalin „de oorlog zal worden verkort". Wederom legde hij nadruk op de vastberadenheid van Groot-Brittannië om Japan te bestrijden tot de uiteindelijke overwinning is behaald.

Zes maanden geleden — zo zeide hij — kon hij nog geen verzekering geven van de volledige na-oorlogse samenwerking tussen de Verenigde Landen, doch indien hem thans de vraag gesteld werd, zou hij nadrukkelijk kunnen antwoorden: „Wij drieën kunnen samenwerken". Met de voorspelling, dat de nederlaag voor de as eerder zal komen dan tot nu toe gedacht werd, verklaarde Eden: „De nauwere samenwerking in onze militaire verrichtingen zullen daarvoor zorg dragen."

„Wij hebben drie zeer drukke weken doorgemaakt", zo zeide hij. „Binnen die korte tijd zijn drie conferenties van wereldbetekenis gehouden, die in de gewone ledige tijd van de diplomatie elk een volle maand in beslag zouden nemen."

De Secretaris zeide nooit te hebben geweten, dat Churchill zo onvermoeid kon werken dag en nacht als te Teheran en Caïro. Hieraan voegde hij toe: „Niettemin liet ik hem, hoewel een weinig vermoeid, in goede gezondheid achter, met een krachtig hart en in de meest opgewekte geest."

Over de eerste conferentie te Caïro met betrekking tot de oorlog in de Stille Oceaan deelde Eden aan het Lagerhuis mede, dat „Generalissimo Tsjang Kai Sjek en Churchill dezelfde vastberaden taal spreken. Indien wij gedwongen zijn het grootste deel van onze menselijke en materiële bronnen te wijden aan de taak om Duitsland te verslaan, dan doet dat nog niets af van het feit, dat wij nog tot de belangrijkste deelnemers behoren aan de strijd in het Verre Oosten. Japan is een even grote bedreiging voor de veiligheid van het Britse Gemenebest als het is voor de veiligheid van de Verenigde Staten of China.

Eden maakte officieel bekend, dat Groot Brittannië reeds sedert de lente een militaire missie heeft bij Generaal Josip Broz (Tito). „Van alle rapporten die wij ontvingen is het duidelijk, dat de Partijgenoten onder Tito een groot aantal Duitse divisies in bedwang houden en wij doen al wat wij kunnen om hen van munitie te voorzien en op elke andere wijze steun te bieden."

Met betrekking tot de zeer belangrijke Turkse phase van de besprekingen in het Midden-Oosten zeide Eden, dat hij „goede hoop" heeft, dat de conferentie met Inonu een „goede basis ten gevolge zal hebben voor toekomstige samenwerking tussen ons, Sovjet-Rusland, de Verenigde Staten van Amerika en Turkije. Wij beschouwen de conferentie als bemoedigend. Verder dan dat kan ik heden niet gaan."

De Secretaris van Buitenlandse Zaken deelde mede, dat de Russische Gezant Visjinsky van plan was aanwezig te zijn in Caïro doch een bezoek bracht aan Italië en niet in Egypte kon komen dan pas toen de conferentie voorbij was. „De militaire missie kwam te Caïro overeen over de toekomstige militaire samenwerking tegen Japan", zeide Eden temidden van een nieuw gejuich (Londen, (AP) 14.12).

OORLOGSVERF ERAF.

Het Noordamerikaanse Departement van Oorlog gaf opdracht tot het verwijderen van de oorlogsverf van vrijwel alle vliegtuigen der Noordamerikaanse legerluchtmacht.

Hierdoor zullen de vliegtuigen worden verlicht en aan snelheid nog enkele kilometers per uur winnen. Het Departement zeide, dat de Commandanten in de gevechtszones dit hebben voorgesteld. Slechts bepaalde vliegtuigen voor gebruik overzee zullen de camouflage-verf behouden. (Washington, (AP) 13.12).

HET TOPPUNT.

De Franse Delegatie in Londen deelde mede, dat de nazies, die Frankrijk reeds bijna hebben leeggeplunderd, thans van Vichy betaling eisen voor de schade, welke in Frankrijk door de Geallieerde bombardementen aan Duitse industriële bezittingen werd aangericht. De Duitsers willen vooral betaling voor de ernstig getroffen Renault fabrieken te Parijs. De Delegatie maakte nog bekend, dat volgens de dossiers van de Vichy Politie Franse patriotten 1149 aanvallen hebben gedaan tegen de bezetters in de tweede helft van October. (Londen, (AP) 13.12).

DE AANVAL OP NOORD-WEST DUITSLAND.

Het Hoofdkwartier van de Noordamerikaanse 8e luchtmacht in Engeland maakte bekend, dat 15 Duitse jagers werden neergeschoten bij de aanval, welke heden overdag op het Noord-Westen van Duitsland werd gedaan door Vliegende Forten en Liberators, geëscorteerd door gevechtsvliegtuigen. Er werd haast geen Duitse weerstand ondervonden behalve van het afweergeschut. 5 Noordamerikaanse bommenwerpers en 2 gevechtsvliegtuigen worden vermist. De aangevallen doelen werden niet met naam genoemd.

Volgens het DNB werden verschillende steden in het Noordelijke Duitse kustgebied aangevallen. Het agentschap zeide, dat de bommen „zonder onderscheid" door een dik wolkendek werden geworpen. (Londen, (AP) 13.12).

ROOSEVELT EN PATTON.

Gemeld wordt, dat President Roosevelt en Generaal Eisenhower door Generaal George Patton vergezeld werden bij het inspecteren van de troepen van het 7e leger op Sicilië. Het bericht zeide niet of Roosevelt iets te zeggen had tot den Bevelhebber van het 7e leger over het „incident" waarbij Patton een soldaat in het hospitaal sloeg en uit bed haalde omdat hij niet in het gevecht zou zijn teruggekeerd. Zoals men weet heeft Patton hiervoor openlijk zijn verontschuldigingen aangeboden (Washington, (AP) 13.12).

AANVAL OP SCHIPHOL.

Het Hoofdkwartier van de Noordamerikaanse legerluchtmacht in Engeland maakte bekend, dat Noordamerikaanse Marauders geëscorteerd door Spitfires van de Raf, de Dominions en de Geallieerden, heden het vliegveld Schiphol te Amsterdam aanvielen. (Londen, (AP) 13.12).

DE PAUS ONTVANGT.

De „Corriere della Sera" deelde mede, dat Zijne Heiligheid de Paus den Heer Arias Schreiber, Ambassadeur van Peru bij de Heilige Stoel, op een particuliere audiëntie ontvangen heeft. (Aan de Italiaanse grens, (AP) 13.12).

Het nieuws van vandaag.

Ook in Duitsland heerst „convooi", de epidemie van influenza en griep, welke enige tijd geleden Curaçao plaagde en ook in Engeland slachtoffers maakt. De toestand in Duitsland is nog veel erger, volgens verklaring van een geneesheer die pas in Zwitserland is aangekomen uit het Reich.

Maar „convooi" is nog niet het ergste waaraan Duitsland te lijden heeft. De bombardementen bijvoorbeeld, zijn veel erger en het enige vooruitzicht, dat de Duitsers hebben, is dat deze zullen toenemen. Hiertoe werd o.a. besloten te Teheran bij de conferentie tussen Roosevelt, Churchill en Stalin.

Anthony Eden, de Britse Minister van Buitenlandse Zaken, die bij deze besprekingen en die te Caïro met Tsjang Kai Sjek en Inonu aanwezig was, heeft hedenmorgen aan het Lagerhuis in Londen verslag uitgebracht over zijn bevindingen. Eden deed natuurlijk geen onthullingen waardoor militaire geheimen aan de nazies bekend zouden worden, maar vertelde over het algemeen van de vastberadenheid, welke er bestond, en de wil om samen te werken. Het belangrijkste dat door Eden werd verklaard was wel, dat de oorlog verkort zal worden tengevolge van de besprekingen tussen de verschillende Geallieerde staatshoofden. Over Turkije wilde Eden niet veel loslaten maar hij had wel „goede hoop" over de toekomstige samenwerking tussen Groot Brittannië, Sovjet Rusland, de Verenigde Staten van Amerika en Turkije.

Het Duitse communiqué van vandaag geeft de ontruiming van Tsjerkassy toe, de stad, welke aan de Westelijke oever van de Dnjepr gelegen is tussen Kiev en Krementsjug.

Het Russische communiqué van gisteravond zeide niets over de strijd bij Tsjerkassy doch deelde mede, dat de opmars werd voortgezet in de richting van Kirovograd en ook, dat de posities van het Rode leger ten Westen van Kiev verbeterd zijn.

Dit laatste betekent, dat de Duitse aanvallen volkomen zijn afgeslagen en dat het initiatief weer in Russische handen is. Het kleinere aantal Duitse tanks dat Zondag vernield werd geeft ook te kennen, dat de Duitsers geen zin hebben nog veel tanks in de waagschaal te stellen zonder belangrijke terreinwinsten te behalen. In Italië is er weinig verandering gekomen in de toestand. Duitse tegenaanvallen worden afgeslagen en de opmars der Geallieerde legers wordt langzaam voortgezet. Geallieerde vliegtuigen vielen de haven van Split aan de Joegoslavische kust aan en de rangeerterreinen te Sibenik — eveneens in Joegoslavië.

Het vliegveld Schiphol te Amsterdam was gisteren in de namiddag het doel van Geallieerde vliegtuigen, waarvan slechts 2 niet terugkeerden.

13 Jaar bestuurde Johan Diedrich Meiners zijn Bovenwinden.

„De Bovenwinden vormen het ideële gedeelte van ons rijk,"

Het ideaal voor vacantiegangers die rust zoeken, maar nu geen accommodatie

Millioen vaten zout zou geen onmogelijkheid zijn.

„Ik heb ze lief als geen ander land", zegt de minnaar der Bovenwinden

Voor het eerst van zijn 54 jaar oude leven stapte de Gezaghebber van de Bovenwindse Eilanden, Johan Diedrich Meiners, in een vliegtuig. Het was de Kolibrie, die was neergestreken op het onder toezicht van Gezaghebber Meiners aangelegde eerste vliegveld der Bovenwinden, om den Gezaghebber af te halen. De eerste vlucht van den Gezaghebber was zijn afscheidstocht. Hij was ontheven van zijn bestuurstaak, die hij 13 jaren had vervuld. „Ik heb ze lief gekregen als geen ander land", aldus kwam er terstond uit de mond van den oud-gezaghebber, die momenteel enige rust geniet in de hoofdstad. Slechts een Amigoe-man en Sjon Hensi stoorden deze rust. „Ik ben vroeger naar Suriname gegaan, waar ik drie plantages had in de Commewijne-streek. Na jaren daar gewoond te hebben heb ik ook dat mooie natuurlijke land lief gekregen. Ik houd er nog van, hoewel ik geen contact meer heb met Suriname. Maar ik herinner me al het mooie uit mijn leven daar nog, de omgang met de vlotte, knappe Surinamers. Toen ben ik naar Nederland teruggegaan, waar ik benoemd werd tot gezaghebber van de drie Bovenwindse Eilanden. Er werden mij eerst drie zonen geboren, daarna drie dochteren", aldus de Heer Meiners, die in de eenzame natuurrijkdom van St. Maarten zijn gevoel voor humor niet heeft verloren. „Hoe komt u erbij, onder die omstandigheden groeit dit gevoel steeds", merkte de oud-gezaghebber leerzaam op.

De oud-gezaghebber, die inmiddels door den vroegeren gezaghebber van het gebiedsdeel Bonaire Piet van Leeuwen, is opgevolgd, meent, dat de binnenkort te openen vliegverbinding magnifiek is. Alles werkte mede om de aanleg van het vliegveld te vergemakkelijken. St. Maarten heeft mooie zandgrond, vlak hierbij vindt men de nodige stenen. Ik ben dankbaar, dat het gouvernement tot de aanleg besloten heeft en dat het in den Heer Graafland een uitvoerder van het werk heeft gevonden, die alle lof verdient. Zonder Graafland zou het vliegveld nimmer geworden zijn, wat het straks wordt. Maar Graafland zou het weer niet hebben kunnen doen, als hij niet de steun had gehad van Landraad Scott, die aannemer is en van de Curaçaoënaar Sillenstijn". In totaal zou het vliegveld ongeveer twee ton kosten, meende de oud-gezaghebber, die vertelde, dat er tot voor kort een 250 man gewerkt hadden. Nu is dat aantal minder, omdat men aan het afwerken is. De Noordamerikanen hebben Caterpillars geleend.

„Zoals u weet heeft St. Maarten ook een schitterende vliegtuighaven op Lagoen", merkt de Heer Meiners op, die erin bleek op te gaan om de aantrekkelijkheid van zijn vroegere gebiedsdelen en de 4000 Nederlandse staatsburgers op deze uitposten te schilderen.

Vacantie-oord?

— Nu er geen deviezen meer schijnen gegeven te worden, behalve voor sterling-landen, wordt er hier wel eens over gesproken, dat de Bovenwinden wellicht als vacantie-oord zouden kunnen dienen. Wat denkt u daarvan?

„Ja, dat is mogelijk. De reis is kort, slechts 3 uur vliegens. Men kan zijn hart ophalen aan zwemmen, vissen, auto-rijden, wandelen, paardrijden enz., maar de grote moeilijkheid is, dat er geen gelegenheid voor logies bestaat. In Marigot heeft men een hotel ($ 3 per dag), in Philipsburg heeft men ook wel iets, maar op het ogenblik is dat eigenlijk gesloten, zodat ik het voor thans zeker niemand zou aanraden naar St. Maarten te gaan, als men niet verzekerd is van logeergelegenheid. De Pasan Grahan is uitsluitend voor ambtenaren toegankelijk, dus daar kan men niet in. Maar het is te voorzien, dat de Bovenwinden vanzelf wel hotels en pensions zullen krijgen, als er meer mensen naar toekomen. Dat is voor de Bovenwinders een mooie bron van inkomsten".

— Is men genoopt op St. Maarten te blijven?

„Binnenkort komt er een motorbootverbinding tussen de drie eilanden, dus dat bezwaar komt dan ook te vervallen. Van St. Maarten naar Saba is slechts 3 uur, en dan naar Statius 2 uur met deze boot".

De Heer Richard J. Beaujon, directeur van het Departement van Landbouw enz., die ook aan het vraaggesprek met den Amigoe-man deelnam, mengde zich in de conversatie: „Die motorboot zal er waarschijnlijk nog eerder zijn dan de opening van de vaste vliegverbinding".

Wat betekenen de Bovenwinden voor ons Koninkrijk?

Als vanzelf kwam het gesprek hier op de landbouw, doch Curaçao's landbouwchef liet den oud-gezaghebber weer aan het woord, die vertelde zich vooral op verbetering van de landbouw te hebben toegelegd.

Op St. Maarten had de bestudering van de grassoorten vooral zijn aandacht. Opbrengst, groei, vermeerdering door gebruik van kunstmest, dit alles was voorwerp van de belangstelling des gezaghebbers geweest. Dit vooral in verband met de hooiteelt.

„Op het ogenblik is die evenwel gedupeerd door het gebrek aan vervoer naar de Benedenwinden".

Saba is een merkwaardigheid. De mannelijke bewoners verlaten het gebiedsdeel om elders, vooral op Aruba, te werken. Zij zenden hun geld huiswaarts en pas als ze wat ouder zijn, gaan zij zelf terug om daar van wat kleine tuinbouw te leven. **Statius, zo vertelt de Heer Meiners, is voor de landbouw het best.** De grond bestaat uit fijne vulcanische as, die zeer vruchtbaar is.

Economisch betekenen de drie Bovenwinden echter niets voor het Staatsdeel. De begroting voor de drie eilanden samen is ongeveer ½ millioen.

— Wat acht u dan feitelijk de betekenis van de drie eilanden?

„Die betekenis is groot, groter en belangrijker dan welke economische betekenis ook: die betekenis is ideëel. **Die eilanden vormen van ons wereldrijk de trots, zij zijn „the pride of the nation", kleine uitposten, waar onze vlag waait, waar de geest echter patriottisch is zoals men nergens ziet.**

Vooral laatst bij het „lucht-bezoek" van Prinses Juliana is dat nog weer eens gebleken. Hier bewijst Nederland wat het doet met zulke uitposten: de eilanden brengen niets in, maar vóór er een klein Nederlandertje geboren wordt, staat de gouvernementsvroedvrouw al klaar om gratis haar hulp te bieden en via het vrije onderwijs leeft men er tot het gouvernement nog een doodkist levert om begraven te worden. De Bovenwinders weten dat. Zij zien de eilanden rondom en

zien, hoe goed het onder, zeg liever bij Nederland is."

— Van „los van Nederland" beweginqen is dus geen sprake.

„Neen, indertijd is er onder Helfrich op St. Maarten eens een stem gehoord, maar dat betrof slechts het los worden van Curaçao; men wilde rechtstreeks onder Nederland staan met eigen gouvernement en departementen. Nu is dat alles voorbij. Een charmante animositeit bestaat er tussen de drie bevolkingen, maar die doet eerder goed dan kwaad".

— En de verhouding met het Franse gedeelte?

„Ook die is goed en het is interessant te zien, hoe er een merkwaardig verschil is. Op het Franse gedeelte is ieder éérst Fransman en daarna pas St. Maartenaar; op het Nederlandse gedeelte is men eerst St. Maartenaar en dan pas Nederlander. Trouwens op het Franse gedeelte is onder den Heer Fleming ook veel goeds gedaan".

„Dat is precies als hier", merkt de Heer Beaujon op, „wij voelen ons hier ook eerst Curaçaoënaar, dan pas Nederlander, maar beide zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden".

St. Maarten en Portugal leveren het beste zout ter wereld.

De Heer Meiners heeft vooral veel aandacht voor sociale toestanden. Hij heeft hier ook hard voor gewerkt door allereerst te zorgen voor werkverschaffing. Volkswoningbouw is op de Bovenwinden hard nodig, maar hij meent, dat wanneer er maar goed werk is en goed loon, de rest vanzelf wel komt. Modernisering van bedrijven is daarom het eerst nodige en de oud-gezaghebber hoopt, dat hieraan zo spoedig mogelijk aandacht worde besteed. Het zout van St. Maarten is beroemd. Het is evengoed als het Portugese, dat het beste ter wereld is. Maar er wordt niets gedaan.

Nu heeft de oorlog enige verbetering gebracht. Op het ogenblik levert St. Maarten ongeveer 15.000 vaten per jaar (1 vat is 115 kg.) en een vat komt op 4.50 gld. (voor de oorlog minder vaten tegen 1 gld.). Verbetering van bedrijf kan zeker leiden tot 1 milioen vaten per jaar. U moet niet vergeten, dat verbetering nodig is, omdat men thans alles met de hand moet doen en dat is geen grapje met pekel. Ik heb mijn best gedaan het zout ingevoerd te krijgen in de Verenigde Staten. Zij gaven toe, mits de Noordamerikaanse sigaretten hier vrij wierden geïmporteerd. Ongelukkigerwijze bracht de sigarettenimport toen meer op, dus daar ging mijn plan.

St. Maartens boter wordt niet zacht en zijn koeien eten niet.

— Zijn er nog andere plannen?

„Hier zit de Heer Beaujon. Die heeft het plan gemaakt het zuivel-bedrijf op te voeren. De boter van St. Maarten wordt niet zacht, dus een groot voordeel in de tropen. Dan willen wij trachten de veeteelt te helpen. Wij hebben inlands vee, die geen vlees hebben, maar ook geen eten nodig hebben. De koeien eten soms zonder voorziening".

— En bezoek?

„Kijk, praat de Heer Meiners zonder op onze vraag te letten, „als er zulke soldaatjes komen, wordt het gevaarlijk" (er ging een Waaf-girl in pronkkledij voorbij). Wat zei u ook weer, zo iets leidt mij volkomen af".

— Of bezoek ook nog iets opbrengt?

„Neen, misschien later. Op Curaçao bleef in de goede tijd wel een 25 à 30.000 dollar achter per toeristenboot, maar wij hebben niets, niet eens een goede verbinding.

— Hoe is het met de post?

„Erbarmelijk. De chef van uw administratie moet maar niet naar de Bovenwinden gaan, want de Pastoors maken hem dood. De Amigoe komt zo ongeregeld.

— Dus daar verlangen zij naar?

„Allicht, die houdt ons op de hoogte van wat er gebeurt in de wereld".

„Pastoors zijn niet zo kwaad".

De Heer Beaujon mengt zich ook in het gesprek. Hij zegt, dat de Pastoors zo kwaad niet zijn.

„U hebt Pastoor De Groen zeker niet gekend", zegt hij tot den Amigoe-man. Ja, die had hem wel gekend. „Nu", aldus de Heer Beaujon, „nu zijn de Bovenwinden de Bovenwinden niet meer. Pastoor de Groen is de lieveling van de Bovenwinden. Het vertrek van Pastoor de Groen heeft de Bovenwinden van hun karakter beroofd". De oud-gezaghebber is het er mede eens doch had ook prettig contact met de andere paters. Wij zijn uitgepraat, maar de Heer Meiners heeft nog een opmerking: „Verduistering hebben wij nooit gehad, Laarschotje is er wel geweest, maar het licht bleef aan".

CURAÇAO

DE KONINGIN SPREEKT VOOR SURINAME EN CURAÇAO.

Vrijdagochtend om 7.30 uur Curaçaose tijd zal Hare Majesteit de Koningin via Radio-Oranje (16 meter band) in het biezonder het woord richten tot Suriname en Curaçao.

PROF. VAN DER VELDT ZAL OVER DE BETEKENIS VAN HET VATICAAN SPREKEN.

Het bestuur van de Vereniging Mgr. Niewindt deelt ons mede, dat Professor Jacob van der Veldt, hoogleraar in de psychologie te Rome, aanstaande Zaterdag op Hato zal aankomen voor een bezoek aan Curaçao.

De Professor zal Dinsdag 21 December een lezing (met debat) houden over „De betekenis van het Vaticaan onder de huidige omstandigheden". De lezing wordt gehouden in het R.K. Zeemanshuis, Klipstraat, en vangt aan om 20 uur. Ieder is welkom.

VERTEGENWOORDIGER VAN DE P.A.A. HIER.

Vandaag worden op Curaçao verwacht de Heren Elton Silliman en Homer Max Healey, beiden vertegenwoordigers van de Pan American Airways, die met het Gouvernement besprekingen zullen voeren over de voorwaarden van de concessie aan hun maatschappij om Curaçao in haar vliegdienst op te nemen.

N.A.C. IN BUENOS AIRES WORDT OPGEHEVEN.

Wij vernemen uit goede bron, dat het bureau van de Nederlandse Aankoop Commissie in Buenos Aires aan het eind van dit jaar zal worden opgeheven.

SINT IMELDA-SCHOOL INGEWIJD.

Katholiek kleuteronderwijs weder uitgebreid.

Gisteren in de namiddag werd de nieuw gebouwde bewaarschool toegewijd aan de H. Imelda, plechtig geopend door Zijne Hoogwaardige Excellentie Mons. Petrus I. Verriet O. P., Apostolisch Vicarius van Curaçao. Bij de inwijding waren vele Paters, Fraters en Zusters aanwezig. Het departement van Onderwijs en Volksontwikkeling was vertegenwoordigd door Drs. Johannes H. G. Mulders. De bouwer van de school Antonius W. A. Lendering was met zijn echtgenote eveneens aanwezig. Allereerst verrichtte Zijne Hoogwaardige Excellentie de kerkelijke inzegening, geassisteerd door de Pastoors Clemens D. van der Looy O. P. van de Rozenkranskerk te Pietermaai en Albertus Valk O.P. van de parochie van het H. Hart te Janwé. Nadat ook de kruisen in de verschillende lokalen gezegend waren, nam de Apostolisch Vicarius het woord. Zijne Hoogwaardige Excellentie wenste de parochie van Pietermaai geluk met deze mooie nieuwe kleuterschool en prees het apostolisch werk van de Paters en Zusters. Lof zwaaide Zijne Hoogwaardige Excellentie ook toe aan den bouwheer Antonius W. A. Lendering, die weder op zulk een uitstekende wijze de bouw geleid en tot stand gebracht had. Vervolgens sprak Zijne Hoogwaardige Excellentie over het grote nut van het katholieke bewaarschoolonderwijs. Ten eerste paedagogisch, waar de grondslagen gelegd worden voor de leerschool; waar de kleintjes tucht en orde leren en waar zij de school leren liefhebben. Ten tweede is dit onderwijs zo belangrijk uit godsdienstig oogpunt. Hier immers in deze onschuldige zielen wordt de grondslag gelegd voor de religieuze opvoeding. Ten derde wilde Zijne Hoogwaardige Excellentie wijzen op het nut van deze kleuterschool in het biezonder, die onder de bescherming staat van de H. Imelda. Deze Heilige van de Orde der Dominicanen zal immers op een biezondere wijze inspireren tot en medehelpen aan de eucharistische opvoeding van de jeugd. Haar stralend voorbeeld en weergaloze liefde tot den eucharistischen God zal deze kleuterschool tot zegen strekken. Ten slotte wees Zijne Hoogwaardige Excellentie er op, dat reeds bijna 100 jaar het kleuteronderwijs voor de katholieke Curaçaose jeugd niet gesubsidieerd wordt en steeds geheel door de Missie bekostigd wordt. Blijde is de Apostolisch Vicarius echter, dat er nu een subsidie in het vooruitzicht werd gesteld.

Na de toespraak van Zijne Hoogwaardige Excellentie verbleven de gasten nog enige tijd bij elkaar.

De parochie van Pietermaai is weer sterker geworden als bolwerk van katholiek leven.

De H. Imelda moge dit werk overvloedig zegenen.

VERENIGINGSNIEUWS.

Onderwijsvereniging „Don Bosco": Dinsdag as. 21 December des namiddags om 14.30 uur zal er voor de Heren leden van Don Bosco een recollectie gehouden worden. De recollectie zal geleid worden door Pastoor Antoninus Spekle O. P.

Katholieke Sport Centrale: Vriendschappelijk wedstrijd tussen Dosko en De West.

NEDERLAND

DREIGEMENT.

De Burgemeester van Utrecht heeft een ernstige waarschuwing tot de burgerij gericht wegens het steeds toenemend aantal gevallen van beschadiging van openbare gebouwen en parken en van werken van de Duitse weermacht. De burgemeester dreigt, dat burgers verplichte bewakingsdienst zullen moeten doen, wanneer dit niet ophoudt.

ZILVEREN ERE-MEDAILLE.

Aan J. Oudkerk, sergeant-kok op Suffisant is de zilveren ere-medaille van de Orde van Oranje Nassau met de zwaarden uitgereikt. Sergeant Oudkerk heeft deze onderscheiding ontvangen, omdat hij op een oorlogsbodem van de Koninklijke Nederlandse Marine gedurende lange tijd en onder moeilijke omstandigheden op uitstekende wijze voor de voeding der bemanning heeft zorg gedragen.

UIT HET ZIEKENHUIS.

Uit Washington wordt gemeld, dat Meester Brons waarschijnlijk heden het ziekenhuis zal kunnen verlaten.

MUSSERT WERD RIJK.

Radio-Moskou maakte Maandag gewag van het bestaan van documenten, waaruit duidelijk blijken zou, dat Anton Mussert een fortuin zou hebben gemaakt door transacties in Oost-Europa. Vijf N.S.B.-ers zouden deze documenten in hun bezit hebben en er chantage mede plegen op Mussert.

BOMBARDEMENTEN.

Zware Geallieerde bommenwerpers hebben vannacht, de plaatsen Boela, Larat en Watamoeri in Nederlands Indië gebombardeerd.

DA. TEMPEL BRENGT HULDE.

De Aartsbisschop van Kantelberg, Doctor William Temple heeft gedurende een biezondere kerkdienst hulde gebracht aan en gebeden gestort voor de kerken in Europa in hun strijd tegen den onderdrukker.

HELFRICH IN AUSTRALIË.

Vice-Admiraal Coenraad E. L. Helfrich is gisteren uit Brits-Indië te Melbourne in Australië aangekomen.

ONDER NEDERLANDSE MILITAIRE WET.

Uit Melbourne (Australië) wordt bericht, dat in het vervolg de leden van de Nederlandse krijgsmacht in Australië onder de Nederlandse militaire wet zullen staan.

DR. CROOCKEWIT OVERLEDEN

Te Arnhem is 86 jaar oud overleden, Dr. A. Croockewit, vroeger rechter te Almelo.

Belangstelling voor den Zeeman, ook na de oorlog.

door
PATER MAJOOR
NICOLAAS GELDENS S.V.D.,
Vlootaalmoezenier te New York.

==

Zoals bekend heeft Pater Geldens enige dagen op Curaçao en Aruba doorgebracht teneinde het zeemanswerk hier te bestuderen. Pater Geldens, die van huis uit Pater van het Goddelijk Woord is en als missionaris negen lange jaren op Flores in Nederlands Oost-Indië heeft gewerkt, was in de Verenigde Staten en kon niet terugkeren. De Pater bood hierop zijn diensten aan en werd door zijn vriend, Minister Piet A. Kerstens, benoemd tot aalmoezenier van de koopvaardijvloot in New York. Het werk daar is moeilijk. De afstand tussen de club en de logeergelegenheid is te groot. Contact is vaak moeilijk te zoeken, maar Majoor Geldens — die op Curaçao nog aangetrouwde familie heeft in Mevrouw de Weduwe Geldens-Ecker — weet, zoals hij ons vertelde toch vele contacten te vinden.

Het is jammer, dat Majoor Geldens' reis eerder beëindigd is dan hij aanvankelijk gedacht had: een lezing was nog in voorbereiding. Des te meer verheugd zijn wij daarom, dat de Pater-Majoor nog tijd heeft weten te vinden in ons verzoek te treden althans een kort afscheidswoordje te schrijven.

Pater Geldens verzekerde ons buitengewoon getroffen te zijn door het vele, dat in het R.K Zeemanshuis alhier gedaan wordt. Reeds de tweede dag van zijn verblijf hier bemerkten wij Pater Geldens' waardering hiervoor en toen hij gisterochtend afscheid nam, beklemtoonde hij die nog eens te meer. Maar behalve dat het voor Pater Geldens van groot belang zal zijn bij zijn apostolaatswerk in New York de voornaamste twee Curaçaose eilanden van eigen aanschouwen te hebben leren kennen, ook hierbuiten is van veel belang, dat in de Nederlandse kringen te New York, waar Pater Geldens uiteraard een vooraanstaande plaats inneemt, weer iemand te meer is, die ons staatsdeel van eigen bevinding kent, die de problemen heeft leren peilen, die den voornaamsten personen hier de hand heeft gedrukt. Pater Geldens heeft hier vele vrienden gemaakt, namens dezen wensen wij den Majoor goede reis, eerst naar New York, maar later — want dat blijft de diepste wens van den missionaris — naar zijn pastorie op Flores.

Redactie Amigoe.

==

Onder zware bescherming van slagschepen, destroyers etc., voer een convooi van 4 grote koopvaardijers en haven van Malta binnen. Het was het eerste convooi, dat na maanden en maanden in M... arriveerde.

Een lijden..., nongerende bevolking had er al zo lang naar uitgezien — het ging niet. Ook een Nederlands koopvaardijschip was erbij en de jongens van dat schip vertelden mij wat zij hadden medegemaakt op die moeilijke tocht naar dat meest gebombardeerde eiland; dat zij hadden gezien op dat kleine stukje land aan armoede, aan ellende, aan honger; wat zij hadden ondervonden van die mensen aan hartelijkheid, aan dankbaarheid. Verschillende van onze jongens spaarden hun brood om het aan die lijdende medemensen af te staan en het van geluk stralende gezicht te zien van hen, die eindelijk eens iets anders kregen, iets dat mensen-voedsel was.

Onwillekeurig is bij mij de vergelijking opgekomen tussen dat kleine dappere Malta en uw eiland, geachte lezers! Ik heb hier aangetroffen een redelijke welstand, een bijna niets-ontberen. Wel niemand zal het ontkennen, dat dit te danken is aan het feit dat onze koopvaardijschepen en onze tankers zijn blijven varen ondanks de gevaren ondanks het tamelijk grote aantal schepen dat hier in de Caraïbische Zee tot zinken werd gebracht.

Hoewel het natuurlijk onmogelijk voor mij is om na een bezoek van slechts 12 dagen een volledig oordeel te geven, heeft het mij zeer aangenaam aangedaan te zien hoe ook u, geachte lezers, eenzelfde dankbaarheid en waardering toont voor het werk onzer zeelieden. U hebt niet die ellende gekend, niet die honger behoeven te lijden, maar ik weet, dat u de jongens van de zee waardeert. Veel wordt er voor hen gedaan; velen doen hun uiterste best om hun een soort tehuis te geven, een prettige, gezellige omgeving, een rustplaats na al de doorstane gevaren, een ontspanning na hun zenuwspannende tochten. Ik mocht de eer hebben de verschillende clubs te bezoeken en mij met eigen ogen te overtuigen hoe onze jongens ontvangen en onthaald worden. Men denkt soms dat dit een soort charitatief werk is: als wij zo denken, zijn wij er naast. Men denkt soms dat wij hun een gunst bewijzen daardoor: ook dat is niet juist. Het is onze plicht van erkentelijkheid en dankbaarheid. Waar wij rustig aan de wal konden leven, hebben zij de gevaren getrotseerd. Waar wij veilig varen, moesten zij hun leven wagen. Zeker, ook voor zichzelven, hun familie, hun vrijheid, maar ook voor ons, voor onze familie, voor onze vrijheid.

De zeeman houdt niet van liefdadigheid, en heeft deze ook niet nodig. Wat we voor hem doen, moet voortkomen uit het besef van wat hij doet, doorstaat en wist.

Als priester werd ik zeer sterk getroffen door het feit hier op Curaçao en Aruba een goed werkend home te vinden van de grote internationale katholieke organisatie het „Apostolaat ter Zee." Mij trof speciaal de prettige en tegelijk degelijke stemming die er heerst. De sterke bezielende figuur van Pater van der Meer, wiens hart warm klopt voor den zeeman, heeft hier met de hulp van de Curaçaoenaars een prachtig werk opgezet, en het ook leven ingeblazen. Voor duizenden zeelieden is dit zeemanshuis een prettig toevluchtsoord gedurende de dagen van hun verblijf aan de wal. Met al zijn moeilijkheden, van welke aard die ook zijn, kan de zeeman ten allen tijde bij hem aankloppen, en verzekerd zijn van zijn interesse en zijn steun. Indien U, geachte lezers, dit grootse werk Uw belangstelling zult blijven tonen, zal van hier uit ook weer de organisatie van het „Apostolaat ter Zee" in Nederland kunnen worden opgebouwd.

Laten we vooral ons realiseren dat dit werk voor den zeeman niet alleen is voor dit ogenblik of voor de tijd van deze wereldbrand, maar dat het ook moet leven en blijven leven wanneer de vrede is getekend.

Het is mijn innige wens dat Curaçao en Aruba zullen blijven voorgaan aan dit grote apostolaat zoals het dat tot heden toe gedaan heeft.

dat „zij waarschijnlijk roekelozer zullen zijn naargelang de druk tegen hen groter wordt en zij zullen elke kans te baat nemen om ons verlies en last te veroorzaken door de havens aan te vallen en zelfs te pogen landingstroepen op onze kusten te zetten in de hoop terreur te verspreiden. Maar zij kunnen niet hopen een blijvend houvast in Brits Indië te krijgen" (New Delhi, (AP) 13.12).

BULGAARSE MISSIE NAAR TURKIJE?

Er gaan geruchten rond in Ankara, volgens welke binnenkort een Bulgaarse missie in Turkije zal arriveren om een beroep te doen op de Turkse hulp om Bulgarije los te rukken van de alliantie met Duitsland. Het gerucht betreffende de Bulgaarse missie kwam toen de Duitse radio zeide, dat alle Bulgaarse cabinetsministers uit het gebombardeerde Sofia vertrokken waren naar verschillende delen van het land om te trachten de politiek van de Regering aan het volk uit te leggen. Een betrouwbare berichtgever zeide evenwel, dat de Minister van Buitenlandse Zaken Tsjitsjamanov in Sofia bleef om in contact te blijven met de vreemde regeringen. Men zeide, dat hij gisteren confereerde met den Duitsen Ambassadeur en den Bulgaarsen Gezant bij Berlijn. (Ankara, (AP) 14.13).

Buitenland.

RUSSISCH COMMUNIQUÉ.

„Op 13 December leverden onze troepen offensieve gevechten in de richting van Kirovograd waarbij zij verschillende plaatsen veroverden.

Ten Westen van Krementsjug overkomen onze troepen de vijandelijke weerstand en veroverden zij de sterktepunten van zijn defensie: Adamovka, Cogarki, Busjtsjevka, Yanitsj en Doven Khutor.

Ten Zuiden van Malin vervolgden onze troepen de gevechten tegen het vijandelijke voetvolk en de vijandelijke tanks als gevolg waarvan zij hun stellingen verbeterden.

In andere sectoren van het front heersten verkenningen en werd artillerie- en mortiervuur gewisseld. Op 12 December ontwrichtten of vernielden onze troepen aan alle fronten 35 Duitse tanks. 24 Vijandelijke vliegtuigen werden neergehaald in luchtgevechten of door het afweervuur." (Moskou, (AP) 13.12).

DUITSERS ONTRUIMEN TSJERKASSY.

De Duitse radio deelde mede, dat Tsjerkassy ontruimd werd „na verschillende weken van gevechten in het gebied van de stad tegen Russische tank- en infanterie-afdelingen, welke enkele malen groter waren dan de strijdkrachten der Duitse verdedigers". Het Duitse Hoofdcommando zou gisteravond het Duitse garnizoen hebben teruggetrokken uit Tsjerkassy naar kortere linies en gunstiger gelegen stelling. De stad werd volkomen verwoest door de nazies. (Londen, (AP) 14.12).

CHINEES COMMUNIQUÉ.

Als volgt luidt het communiqué van Maandag van het Chinese Hoofdcommando:

„Niupitan, een strategisch punt ten Oosten van Tsjangteh, werd gisteren om 8 uur door de Chinezen heroverd. De vijandelijke troepen aldaar vluchtten in Noordoostelijke richting. Verspreide benden van Japanners in de omgeving werden opgeruimd. De vijandelijke troepen deden tegenaanvallen op onze stellingen vanuit Tsjunghosih, doch leden belangrijke verliezen. Gisterenavond rukte een andere afdeling van onze strijdkrachten op en maakte aansluiting met andere groepen, die achter de vijandelijke linies bleven. Hun gezamenlijke aanvallen hadden tot resultaat, dat enkele hoogten ten Noord-Westen van Sjihnantan werden heroverd. Ten Noord-Westen van Tsjangteh sloegen onze troepen gisteren een vijandelijk detachement af, dat poogde een tegenaanval te doen bij Leitsjiapu na nog meer strategische punten veroverd te hebben op 27 tot 32 kilometer van Tsjangteh. Ten Westen van Linli achtervolgden onze troepen de vluchtende Japanners en omsingelden zij Zaterdagavond 2000 manschappen op een punt op 11 kilometer ten Zuid-Oosten van Hsiatsjiatsjang. Na een kort gevecht, dat tot het middaguur van Zondag duurde, waren meer dan 500 Japanners gedood, terwijl onze verliezen ongeveer 30 bedroegen. De vijandelijke resten vluchtten naar Linli, terwijl de achterblijvenden werden opgeruimd. Een plaatsje, dat op 30 November heroverd werd, viel weer in vijandelijke handen toen hij versterkingen aanvoerde. In een hernieuwde aanval bereikten onze strijdkrachten gisteren de buitenwijken en hun aanvallen duren nog voort. Op 9 en 10 December zag men honderd vijandelijke vrachtauto's vol gewonden soldaten uit Linli vertrekken en in Noordoostelijke richting naar Lisjien gaan" (Tsjungking, (AP) 13.12).

DE STRIJD IN DE STILLE OCEAAN.

Het Hoofdkwartier van Generaal MacArthur maakte bekend, dat de Australiërs meer dan 3 kilometer zijn gevorderd op het Huon-schiereiland van Nieuw Guinea in achtervolging van de Japanners. Men stak de rivier de Swoi over en bereikte een dorpje op 20 kilometer ten Noorden van Finschafen.

Geallieerde vliegtuigen hebben 54 ton aan bommen geworpen op de Japanse scheepvaart en installaties te Buin aan het Zuideinde van het eiland Bougainville.

Het Hoofdkwartier van de Marine te Pearl Harbor maakte bekend dat nog 50 ton aan bommen door Noordamerikaanse legervliegtuigen is geworpen op de Japanse stellingen in de Marshall-eilanden.

„BRITS INDIË THANS VEILIG TEGEN INVASIE", VERKLAART AUCHINLECK.

Generaal Claude John Lyre Auchinleck, Opperbevelhebber in Brits Indië, verklaarde, dat Brits Indië thans veilig is tegen elke ernstige Japanse invasie-poging en dat de voornaamste militaire taak van het land thans moet zijn „om zich om te zetten tot een grote basis van waaruit de aanvallende strijdkrachten kunnen opereren met doeltreffendheid en zekerheid". Hij zeide, dat bases en verbindingslijnen voor een offensief gedurende de laatste 18 maanden op ongelofelijke schaal zijn aangelegd en dat een groot netwerk van moderne vliegvelden over geheel Brits Indië ligt „om de machtige strijdkrachten te dienen van het Verenigde Koninkrijk en de Verenigde Staten, die het offensief tegen de Japanners zullen ondernemen wanneer de tijd daartoe rijp is".

Hij verklaarde, dat de Japanners het vorig jaar een kans tot invasie voorbij lieten gaan en waarschuwde,

GEALLIEERD COMMUNIQUÉ VAN NOORD-AFRIKA.

„Te land: In de Adriatische kustsector wierpen onze troepen verschillende vijandelijke tegenaanvallen terug en brachten zij den vijand verliezen toe. Verschillende vijandelijke tanks werden buiten gevecht gesteld. De Brits-Indische troepen maakten nieuwe vorderingen in de Centrale sector van het 8e legerfront waar gevangenen werden gemaakt. Aan het front van het 5e leger was activiteit beperkt tot wisseling van artillerievuur en patrouilleringen.

In de lucht: Noordamerikaanse middelzware bommenwerpers deden gisteren aanvallen op doelen in Joegoslavië. Te Split werd een olie-depot in brand gezet en te Sibenik werden de rangeerterreinen goed gedekt. De activiteiten van gevechtsbommenwerpers en gevechtsvliegtuigen vonden plaats op grotere schaal. Kanonstellingen en verbindingswegen werden gebombardeerd en motorvoertuigen werden in brand gezet. Bruggen werden beschadigd te Ponte Corvo en Casello. Te Terracina werd het spoorwegcentrum goed gedekt door bominslagen. 2 Onzer vliegtuigen worden vermist" (Algiers, (AP) 14.12).

ALLERLAATSTE NIEUWS.

— **De radio** van Moskou maakte officieel bekend, dat het Rode leger Tsjerkassy heeft veroverd. Dit succes werd geboekt niettegenstaande de hevige aanvallen door vijandelijke tanks en voetvolk in de Oekraïne.

— **Mosquito's** van het Bommenwerperscommando vielen in de afgelopen nacht zonder verlies te lijden doelen in het Westen van Duitsland aan.

— **De Japanse** radio meldt, dat 6 Noordamerikaanse P-40 gevechtsvliegtuigen hedenmorgen een nieuwe aanval hebben gedaan op Hanoi in Indo-China.

— **Volgens „Social Demokraten"** is Generaal Alexander Baron von Falkenhausen, de Duitse Bevelhebber der bezettingstroepen in België, afgetreden en vervangen door Generaal Richard Jaungklaus van de Waffen SS, een medewerker van Himmler.

— **Liberators** van de 14e luchtmacht in China hebben Zaterdag- en Zondagavond het vliegveld van Hankow aangevallen. De rangeerterreinen te Hanoi werden Zondag overdag aangevallen.

— **Het Turkse blad** „Ulus" (een semi-officieel orgaan) verklaarde: „Turkije is geen onzijdig land. Het is tijdens deze oorlog nooit onzijdig geweest. Zijn onzijdigheid bestond slechts in wettelijke zin, hetgeen niet betekent, dat het niet actief aan de oorlog deelneemt. Doch in werkelijkheid is het een der Verenigde Landen, die zijn aandeel bijdraagt om deze strijd te winnen voor de menselijkheid en bescherming op de best mogelijke wijze. De besprekingen te Caïro hebben deze positie nog meer versterkt."

— **Brendan Bracken**, de Britse Minister van Voorlichting, heeft gisteravond een operatie ondergaan. Zijn toestand is bevredigend.

— **De Radio van Algiers meldt**, dat de Bulgaarse oppositie-partij een ultimatum gesteld heeft aan de Regering om Bulgarije uit de oorlog te voeren of af te treden.

Langs dezen weg betuigen wij dank aan allen, in het bijzonder aan den Eerw. Heer Ds. ALERS voor de blijken van zijn sympathie en belangstelling ondervonden bij ons 12½ jarig huwelijks feest op 8 Dec. l.l.

Aruba, Dec. 1941.

ALEXANDER P. PINAS en
Echtgenoot.

Hitler en Goebbels plunderen de gebombardeerde steden te eigen bate. Vandaag nog staat er een berichtje, dat de Duitsers de Fransen willen laten betalen voor de bombardementen op de Franse steden.

Sportwedstrijden in het stadion van Oslo. Het stadion, dat 30.000 mensen kan bevatten, is zo goed als leeg, wijl de Noorse sportorganisaties geen deel nemen aan deze door de Nazies geleide wedstrijden.

Aan China is de Toekomst, zeggen erkende schrijvers.

Het oude China is de kracht van heden.

Het is voor zeker geen eenvoudige taak om in een kort bestek een overzicht te geven van een rijk als China. Toch zullen wij trachten dit te bereiken, daar er naar onze mening nog velen zijn, die weinig of niets afweten van dit ongetwijfeld zeer belangrijke land en zijn mogelijkheden in de toekomst.

Dat China eenmaal een grote rol zal gaan spelen, staat vast; slaan wij verschillende werken na over China door minnaar of tegenstander geschreven, allen komen tot deze conclusie. Zo geeft Majoor R.V.C., Bodley, een sterk pro-Japans gezinde Engelse officier, in 1933 te kennen, dat de Chinese soldatenhorden, indien goed geleid en georganiseerd, alles zouden kunnen doen met de rest van de wereld.

Bij Lothorp Stoddard, den bekenden schrijver van „The rising tide of colour" lezen wij: „Hoewel China lange tijd vredelievend is geweest, heeft het ook zijn oorlogszuchtige momenten in het verleden gekend en kan ze in de toekomst eveneens hebben. Indien dit mocht gebeuren, zou China, als 's werelds grootste reservoir van intelligente strijdkrachten, immers geducht zijn."

Lanvelot Lawton in zijn standaardwerk „Empires of the Far East" is eveneens van oordeel, dat China bestemd is om een grote en verlichte natie te worden, „om zijn plaats in te nemen in de voorste gelederen der beschaving".

Over de Chinezen sprekende, komt Dr. H. P. N. Muller tot de volgende vleiende gevolgtrekking: „Een volk met zulke eigenschappen wacht, vroeg of laat, een grote toekomst, en China kan een der eerste rijken worden van de gehele aardbol."

Naast dit Nederlands optimisme over China's toekomst, plaatsen wij een Nederlands vonnis en wel van Dr. J. W. Schotman, die de Chinezen infantiel, huichelachtig, oneerlijk, aanmatigend, onmondig enz., vindt. Indien dit waar zou zijn, is de enige conclusie, die men trekken kan deze: dat China gedoemd zou zijn tot een spoedige en algehele ondergang. Doch zie, de strenge criticus maakt zèlf uit zijn vernietigend vonnis de volgende verbluffende gevolgtrekking: „Dat China eenmaal een geweldige wereldmacht worden zal, staat vast. China, rijk aan menselijke energie en aan minerale schatten, is een belangrijke factor in het geheel en een wereldmacht van eerste rang in statu nascendi."

Men kàn wel niet anders dan optimist gestemd zijn over de toekomst van een economisch zo sterk en begaafd volk.

Ook F. Challaye meent, dat China ondanks zijn moeilijkheden een lichtende toekomst tegemoet gaat. China's toekomst is inderdaad schitterend en het hedendaagse China verdient het respect van elk weldenkend mens.

Zijn wij wel op de hoogte van de belangrijke politieke, de economische vooruitgang, welke het land te zien geeft?

Merkwaardig is het zeker wel als wij den Japansen schrijver W. K. Nohasa horen spreken over het **„overschatte Japan en het onderschatte China"**.

Het ligt voor de hand. Wie aan China's toekomst denkt, moet in de allereerste plaats aan Japan denken. Zullen echter de zware militaire mokerslagen van Japan China stuk slaan, of zullen zij — zoals de Chinezen hopen — het Chinese volk als staal samensmeden?

In dit laatste geval smeedt Japan dus niet aan een grootse toekomst, maar aan een geweldig Chinese zwaard, waardoor het eens zal worden geveld. Japan kon wel eens niet ten onrechte een „kolos op lemen voeten" genoemd worden en degenen, die Japan naast het massieve China, in zijn tegenwoordig „uur van macht en glorie", als een „broos keizerrijk" met een „onzekere rijkdom" qualificeren, konden weleens gelijk hebben.

Om echter China's toekomst te kunnen beoordelen, dienen wij ook iets van China's verleden en het hedendaagse China te weten.

CHINA'S VERLEDEN.

De oudheid.
De drie Heersers en Vijf Keizers.

De traditionele Chinese geschiedenis begint met de Drie Heersers en Vijf Keizers. Wij zullen deze in het kort behandelen.

Sui Jen, de eerste der Drie Heersers, zou het Vuurmaken hebben uitgevonden en was zelf als het eerste vonkje in de zwarte duisternis van China's vroegste geschiedenis.

Vóór dezen Chinesen Promethaeus zou het Chinese volk nog als wilden hebben geleefd en het voedsel nog rauw tot zich hebben genomen, maar met behulp van Sui Jens ontdekking ontstond het eerste Chinese gekookte of gebraden gerecht, dat de grondslag zou vormen van de terecht genoemde Chinese kookkunst, welke kunst niet alleen volgens Werumaeus Buning, maar ook volgens de Chinezen tot de belangrijkste cultuuruitingen behoort.

„De historie der keuken is de keuken der historie", zegt Werumaeus Buning in zijn Culinaire tierelantijnen. Vuur betekent ook het begin van de industrie en zou China door de eeuwen heen ooit zo beroemd zijn geworden zonder porselein, het wondere product van vuur en warmte, dat tot zelfs ver buiten de grenzen van het Hemelse Rijk menig kunstenaarshart warmer doet kloppen?

Sui Jen werd opgevolgd door Fu Hsi, die in 2852 vóór Christus' de troon zou hebben beklommen en door een gedicht van Staring („Het bezoek van Fohi") voor ons geen onbekende meer is.

Ook aan deze naam Fu Hsi knopen zich enkele der belangrijkste uitvindingen der mensheid vast, want hij was niet alleen de man, die het huwelijk regelde, het volk jacht en veeteelt leerde kennen, doch ook de eerste beginselen der muziek en van het Chinese beeldschrift worden aan Fu Hsi toegeschreven, terwijl ook het visnet door hem werd uitgevonden.

Tot in onze dagen speelt het Chinese schrift nog steeds een gewichtige rol, niet alleen in het land van zijn oorsprong, maar door heel het Verre Oosten, van Korea, Annam tot Japan.

Beseft men wat het historisch zeggen wil, dat het thans machtige Japan, voordat het kennis maakte met het Chinese Schrift nog een analfabetisch land was zonder schriftelijke oorkonden; dat tot in onze moderne tijd tot zelfs de officiële naam van Japan met zuiver Chinese karakters wordt geschreven.

En wat de belangrijkheid van het visnet betreft als het symbool der visserij, heeft men slechts op Bagan-si-api-api (in Neerlands Oost-Indië) te wijzen en op Bergen in Noorwegen, om beurten de grootste vissershaven der aarde. De gehele bevolking van Bagan-si-api-api is practisch gesproken geheel Chinees.

De muziek speelt eveneens een voorname rol bij de Chinezen en frappant is zeker het feit, dat in de Chinese taal „muziek" en „vreugde" door één zelfde teken worden uitgedrukt!

Door het huwelijk aan zekere regels te onderwerpen, is Fu Hsi verder te beschouwen als de schepper van een meer op de voorgrond tredend familieleven en dit in een land, waar het familieleven, berustende op de kinderlijke gehoorzaamheid, de hechte basis vormt van het nationaal bestaan.

De laatste der Drie Heersers was Sjen Ming, de uitvinder van de ploeg, die in een landbouwstaat als China natuurlijk moeilijk minder kan zijn dan een halfgod, wiens nagedachtenis zelfs na tientallen eeuwen door de Chinese keizers in hoge ere werd gehouden.

In China ziet men de volgende standen: de geleerden (Sze), hierop volgt onmiddellijk de landbouwer (ming). De ambachtsman (Kung) komt op de derde plaats en als laatste verschijnt pas de koopman (Siang).

De atributen van de eerste drie standen, het schrift, de ploeg en het vuur vormen de geestelijke inhoud van het tijdvak der Drie Heersers (San Kwang) van de Chinese geschiedenis.

In het jaar 2697 vóór Christus' kwam Kwang Ti of de Gele Keizer aan het bewind, die zich noemde naar de kleur van moeder aarde en het is juist onder dezen eersten keizer, dat de Chinese aardewerk-industrie zich begon te ontwikkelen.

Ook de zijde-cultuur, dat eerst uit deze tijd, want de gemalin van den Gelen Keizer was de grondlegster van deze voor China zo belangrijke cultuur.

Nadat door de Drie Heersers meer stabiliteit was gekomen in de Chinese samenleving, kon de industrie bloeien en zo volgde de periode der Vijf Keizers niet alleen chronologisch, maar ook logisch op het tijdvak hunner voorgangers.

Naast de industrie kwam ook de wetenschap tot ontwikkeling en waar in overoude tijden heerser en voorbeeld synoniem schenen te zijn, beoefende Kwang Ti zelf de astronomie en gaf zeker op grond van deze wetenschap een kalender uit.

Een reeks andere uitvindingen worden eveneens aan den Gelen Keizer toegeschreven.

Kwang Ti muntte zeker uit door veelzijdigheid, doch één daad zal het nageslacht hem wel moeilijk kunnen vergeven; hij was ook de man, die een geregeld belastingsysteem in het leven riep en de fiscus is, die in en buiten China nooit popular geweest!

Behalve Kwang Ti, moeten van de Vijf Keizers nog genoemd worden Yao en Sjun.

Yao kwam in 2356 vóór Christus' aan de regering en was oorspronkelijk een gewone landbouwer, maar door zijn buitengewone eigenschappen werd hij door het volk als leider gekozen; hij beschouwde zich als vader van zijn volk en zo lang nog een zijner kinderen ongelukkig was, kon hij zichzelf niet volkomen gelukkig gevoelen, want hij achtte zich persoonlijk verantwoordelijk voor het wel en wee van al zijn onderdanen.

Daar het keizerschap toen niet erfelijk was, werd hij opgevolgd door zijn schoonzoon Sjun.

Evenals zijn voorganger was Sjun van huis uit landbouwer en evenals Yao werd hij beschouwd als een ideaal vorst.

Yao en Sjun worden in de Chinese classieken verheerlijkt.

Het tijdvak der Drie Heersers en Vijf Keizers blijft in de herinnering van het nageslacht voortleven als een tijdperk van grote bloei en gelukzaligheid, waarvan landelijke eenvoud en vaderlijke regering de grondslagen vormden. Deze „goede oude tijd" stond in het teken van „Ku po" („Oud en simpel"), zoals de Chinese uitdrukking hiervoor luidt.

Toch hebben deze Drie Heersers en Vijf Keizers meer een legendarisch dan een historisch karakter en moderne onderzoekers twijfelen of ze inderdaad ooit bestaan hebben, maar hun verstrekkende invloed is zeker des te merkwaardiger, indien zij werkelijk slechts fictieve personen zijn geweest.

Zij hebben het Chinese volk in hun voelen en denken beheerst als slechts weinig andere historische figuren.

Wat ook de nieuwste uitkomsten der historische wetenschap mochten zijn, haar invloed is zódanig, alsof zij mensen van vlees en bloed zijn geweest.

De oudste dynastieën-reeks.

De eerste erfelijke Chinese dynastie was de Hsia-dynastie; de eerste keizer uit dit huis was Yu, die het leenstelsel aanmoedigde, welk stelsel ten slotte zijn eigen dynastie ten ondergang zou brengen, want de laatste — zeventiende — keizer uit de Hsia-dynastie was de beruchte Tsjieh, die door Tsjeng Tang, één der machtige leenmannen, werd verdreven. Tsjeng Tang richtte een nieuwe dynastie, de Sjang-dynastie. Uit deze Sjang-dynastie hebben niet minder dan 29 vorsten over het Chinese rijk geregeerd.

Echter, l'histoire se répète, want ook van de Sjang-dynastie werd de laatste vorst de tyran Tsjou Sin door één zijner machtige leenmannen, Wu Wang, verdreven.

Wu Wang was de stichter van een nieuwe, hoogst belangrijke dynastie, de Tsjou-dynastie, die heel lang over China heeft geregeerd en een philosophische mijlpaal betekent in de geschiedenis van het Chinese volk, want alle vier grote Chinese wijsgeren: Confucius, Lao Tze, Meng Tze en Tsjwang Tze, zagen gedurende deze lange dynastie met haar 35 keizers het licht.

Te beginnen met de Sjang-dynastie voelt men steeds vastere historische grond onder de voeten, terwijl gedurende de Tsjou-dynastie ook de eerste nog min of meer vage contouren der Chinese cultuur duidelijker voor de dag komen.

De Tsjou-dynastie is overigens een getrouwe copie van de voorafgaande dynastieën. De eerste heersers waren energieke mannen, doch dan ziet men de energie weer verslappen, de laatste telgen worden weer bestreden door hun leenmannen. Een hunner wordt weer de baas en sticht een nieuwe dynastie.

Dit gaat zo door tot wij Sjih Kwang Ti, den Chinesen Napoleon op zien staan om het verbrokkelde rijk weer onder één krachtig, zij het kortstondig gezag, te brengen. Hij wist niet alleen de andere leenmannen aan zich te onderwerpen, doch zette als kroon op zijn werk de keizerskroon op zijn eigen hoofd. Hij gaf zichzelf de naam van Kwang Ti, hetgeen Heerser-Keizer betekent, om te laten doorschemeren, dat hij de wijsheid van de acht Heersers en Keizers als het ware in zich verenigd had.

Een van onze dichters heeft eens gezegd, dat het heden in het verleden ligt en in het nu wat komen zal. Dit geldt vooral voor China, waar de band tussen heden en verleden sterker en taaier is dan elders.

DE DOMINICAANSE MIS.—XI

Eenheid van Hoste en Kelk bewezen in de voorbereidingsritus der Communie.

De Pax-ceremonie.

CANON IV.

Slechts de Romeinse ritus behield in het Westen de zinrijke traditionele, zg. „kleine Elevatie.

De Romeinse Ritus hield de zogenaamde kleine Elevatie tot op de huidige dag bij, de Dominicaanse evenwel liet ze vervallen.

Wij dienen deze handelwijze te rechtvaardigen.

Vooreerst bleef de kleine Elevatie niet standvastig op haar plaats. In sommige Kerken en Orden verschoof men ze tot het **Pater Noster** of het Embolisme. Dergelijke verplaatsing komt een ceremonie zelden ten goede. Het geeft haar iets wankelends.

Vervolgens boette zij haar eerste bestemming en betekenis langzamerhand in. Daarenboven kwam zij in haar gewijzigd karakter tegenover een zware concurrente te staan.

Dat verliezen der primitieve beduidenis kwam zó. In de Middeleeuwen nam het communiceren bedenkelijk af. Daar het volk, behalve op de grootste feesten, toch niet meer ter Heilige Tafel naderde, had een ritus geen zin meer, die beoogde de gemeente te waarschuwen voor de Communie gereed te zijn.

Toentertijd ontwikkelde zich hoe langer hoe meer het verlangen om de Heilige Hostie te zien en te aanbidden. Boven weidden wij over dit streven uit. Aanvankelijk werd de besproken kleine Elevatie omgezet in een adoratie-cultus. Doch daarmede was de onstuimige begeerte der gelovigen niet bevredigd. Na de Consecratie, onmiddellijk na de eerste Transsubstantiatie, moest en zou men de Heilige Hostie aanschouwen, haar hulde brengen. Daaruit werd de grote opheffing der Heilige Hostie geboren, zoals wij ze kennen. Dat was de plechtige Elevatie met belgerinkel en klokkengelui. De kleine adoratiecultus op het einde van de Canon werd overbodig. Het oude element moest hier wijken voor het nieuwe, gelijk dit zo vaak gebeurt in de geschiedenis der Liturgie. Zó komt het, dat de Dominicanen, evenals de Carmelieten en het Missale van Salisbury in Engeland, de kleine Elevatie niet meer kennen. Wat wij straks over de naaste voorbereiding tot de Heilige Communie zullen zeggen, zal nog beter doen inzien, hoeveel pleit voor het supprimeren der kleine Elevatie.

VAN PATER NOSTER TOT COMMUNIE — I.

De stille Canon met zijn wonderbare geheimen is nauwelijks ten einde, of luide zijn stem verheffend zet de priester het volheerlijke **Pater noster** in.

Gewoonlijk beweren de handboeken der Liturgie, dat het eigenlijke Offer bij het **Pater noster** geëindigd is en het Offermaal een aanvang neemt. Wij geloven, dat een dergelijke mening slechts de halve waarheid utidrukt.

Gewis, met het **Pater noster** zetten de voorbereidingen op de Communie in, doch het Offer-ritueel is niet voltrokken. Gelijk op sommige terreinen twee geologische lagen boven, onder en in elkander schuiven, zó doordringen in de Mis het besluit van het Offer en de voorbereiding op het Offermaal elkander, zonder dat men precies kan aangeven: hier loopt het ene deel ten einde en vangt het andere aan.

Om de ritus der Dominicanen op dit punt te verklaren, dienen wij de stand der quaestie grondig uiteen te zetten.

Van meet af aan beginnend, roepen wij ons eerst het primitieve karakter van een Joodse maaltijd, waarop voor een deel het Laatste Avondmaal gebaseerd was, in korte trekken voor de geest. Het brood werd op een schaal of een vlechtwerk gelegd, niet gesneden, doch gebroken, en daarna in een vloeistof gedompeld.

Vroegtijdig werden deze practische handelingen in het Eucharistisch Maal opgenomen en werd haar nuchtere betekenis een verheven symbolische betekenis ingedragen.

In de aanvang consacreerde de priester op de pateen. Meer dan duizend jaar geleden, zeiden wij boven, heeft de Kerkelijke Overheid het oirbaar geacht, hierin verandering te brengen en na het Offerande te verordenen, dat het Mis-brood op het corporale zou neergelegd worden. De pateen werd derhalve onder het eigenlijke Offer van het altaar verwijderd. Doch bij het naderen der Communie had men de pateen nodig aan het altaar, wijl oudtijds daarop de species voor de communicanten moesten rusten. Dat nuchtere overreiken der pateen ontwikkelde zich later tot een diepzinnige ceremonie, welke wij straks zullen bespreken.

Het breken des broods.

Het symbool kwam ook de zin van het oud-Joodse gebruik, het breken des broods, verdiepen. Dat breken duidde op scheiding. Naar de verklaring der oude Liturgisten drukte het de gewelddadige Kruisdood uit van den Verlosser, om onze zonden geslagen en verbrijzeld. Volgens het Liber Pontificalis (I, 376) heeft de Grieks-Syrische Paus Sergius I het zingen van het Agnus Dei onder de Broodbreking verordend. Het gezag paste treffend op den Verlosser, die, zwijgzaam en zachtzinnig als een lam, zich de offerdood wijdde.

Een ander gebruik uit de Joodse wereld was het indopen of soppen van het droge brood in drank of vloeistof. Spreekt de Evangelist Johannes bij de beschrijving van het Laatste Avondmaal niet van het indopen der bete broods? (Joh. 13, 26) Deze behandeling, die spijs en drank vermengt, wees volgens de symboliek „naar de heilige éénheid" — gelijk de Grieken dit noemen — naar de saamhorigheid van Hostie en Kelk.

Ziedaar kort en bondig, in haar grote lijn beschreven, de voorbereiding op de Heilige Communie. Deze uiteenzetting leert ons het doel der oorspronkelijke, practische handelingen alsmede de ongekunstelde, voor de hand liggende symboliek, door het voorgeslacht erin neergelegd.

Ware nu inderdaad vóór het **Pater Noster** het eigenlijke Offer der Mis geheel afgesloten om plaats te maken voor de Communie-ritus, dan zou waarschijnlijk boven besproken natuurlijke opvolging der onderdelen met hun zinnebeeldige gebeden of gebaren nooit verbroken zijn. Dit is evenwel geenszins het geval.

Wie daaraan schuld heeft?

Wij durven gerust verklaren, dat dit enkel toe te schrijven is aan het doorwerken van de Offer-ritus in het gebied der Communie-voorbereiding. Deze bewering dienen wij te staven.

De „Pax".

Alle voorname Liturgische handelingen lopen uit in een Pax of Vredeskus. Wij noemen slechts de Priester- en Bisschopswijding. Vroeger was dit eveneens het geval bij het Vormsel, en waarschijnlijk wijst het „Pax tibi", na de zalving met Chrisma in het Doopselritueel, in dezelfde richting.

Grotelijks zou het ons verwonderen, indien deze Vredeskus of Pax aan het slot der Mis de Actio bij uitstek, achterwege bleef. Dit is dan ook allerminst het geval. Reeds Paus Innocentius I (401—417) schreef aan Decentius, bisschop van Eugubium, dat na de voltrekking der Heilige Geheimen de Pax moet aangekondigd worden. Men lette op de uitdrukking: „na het voltrekken der Heilige Geheimen". Geheel daarmede in overeenstemming sluit in de oudste Sacramentaria de Canon met **Pax Domini of Agnus Dei.**

Die Pax werkte als een olievlek op papier. Deze vergelijking klinke wellicht prozaïsch en oneerbiedig, doch zij is hier zó raak, dat omwille der duidelijkheid de lezer wel over de platheid ervan wil heenstappen.

Een olievlek doordringt vooreerst het papier en geeft er nieuwe kleur aan. Zij breidt zich vervolgens uit zowel naar voren als naar achteren.

Zie, dat zelfde mogen wij van de Pax-ceremonie beweren. Zij dringt overal, gelijk wij terstond zullen zien, in de Voorbereiding op de Communie door; zij geeft een nieuwe, een haar eigen kleur aan dit deel der Heilige Mis. Daarenboven werkt zij op het ritueel zowel vóór als achter haar.

Het grote gewicht, aan de bede om vrede door de Kerk gehecht, moet voor een aanzienlijk deel wel verklaard worden door de wederwaardigheden en verschrikkingen, welke Rome te verduren had tijdens het Pontificaat van Gregorius den Grote (omstreeks 600) en in latere tijden.

Alvorens de bewijsvoering van onze stelling omtrent het doordringen der Pax-ceremonie in te zetten, dienen wij eerst de verschillende gebeden en gebaren, in het onderhavige Misdeel van de Dominicaner Ritus vervat, op te noemen.

Na het **Pater Noster** volgt het Embolisme en bij de woorden: „da propitius pacem" reikt de diaken de pateen aan den priester, waarna hij diens schouder kust. De celebrant maakt vervolgens met de pateen een kruis en kust de Offerschaal.

Daarop geschiedt de breking der Heilige Hostie, waarop onmiddellijk de Pax-ceremonie komt met aansluitend **Agnus Dei.** De vereniging van het Heilige Lichaam met het Bloed des Heren grijpt, vervolgens plaats, doordat de priester een deel der Hostie in de kelk laat vallen, in samenhang waarmede hij bidt:

„Haec sacrostancta commixtio Corporis et Sanguinis Domini nostri Jesu Christi fiat mihi, et omnibus sumentibus, salus mentis et corporis; et ad vitam aeternam promerendam et capessendam praeparatio salutaris. Per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen."

Na de Vredeskus sluit het ook in de Romeinse Ritus bekende **Domine Jesu Christe** de cyclus van het Voorbereidingsritueel op de Heilige Communie.

Deze volgorde treffen wij in de Romano-Franse Liturgieën der 12e eeuw en 13e eeuw gedurig aan. Met enige kleine wijzigingen komt zij ook voor bij de Karthuizers, Cisterciënsers en Carmelieten.

Bij de Karthuizers heeft de Commixtio plaats vóór Agnus Dei, slechts éénmaal gereciteerd. De Carmelieten hebben in plaats van **Domine Jesu Christe** drie dergelijke gebeden.